

TERMÍN: 04.04.2024

xx24838xx
Recenzia B
VladimírPeciar
v.peciar@gmail.com

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **VladimírPeciar**NÁZOV MATERIÁLU: **Maloobchodné reťazce na predaji tovarov a potravín v roku 2022 nebohatli**TYP VÝSTUPU*[1]: **komentár**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Úrad vlády SR - Inštitút pre stratégie a analýzy**AUTORI/KY: **Tomáš Mikulík**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **1****PRIPOMIENKY:**

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Zhrnutie, odsek 3	„Súvislosť medzi zmenou marže a tempom rastu tržieb je zjavná.“ Súvislosť nie je každému čitateľovi jasná. Časť o rastoch tržbách a inflácie presunúť do iného odseku.	Celý odsek je potrebné zjednodušiť a presnejšie uviesť, aký je vzťah medzi rastom tržieb a zmenou marže.	Akceptovaná.

2	Zhrnutie, odsek 4	„Nadpriemerný rast predviedli Lidl a Kaufland“	Rast čoho ? Marže ? Potrebne upresniť.	Akceptovaná.
3	Zhrnutie, posledné 3 odseky	Ak bude možné, doplniť argumentáciu o vyšších maržiach v menších krajinách aj o informácie o nákladovej štruktúre reťazcov. V Rakúsku, Nemecku a Česku sú marže nižšie/porovnateľné, no mzdové náklady omnoho vyššie. Sú úspory z rozsahu naozaj jediným faktorom vplyvajúcim na medzinárodnú diferenciaciu marží ? Graf 9 ukazuje aj na problém vysokej koncentrácie na slovenskom trhu.	Autor uvádza ako jeden z dôvodov veľkosť trhu, pre ktorý menšie krajiny majú vyššie marže v tých istých reťazcoch. Argument môže byť správny. Ale dôležitá je aj štruktúra nákladov. Ak sú na Slovensku v tých istých reťazcoch vyššie marže ako v Nemecku či v krajinách V4, sú v týchto krajinách aj nižšie (jednotkové) náklady na mzdy, energie, služby a pod. ?	Neakceptovaná. Skúmanie nákladovej štruktúry a porovnanie SR a zahraničia je dobrým nápadom a chceme sa mu venovať v budúcnosti. Komentár však mal okrem iného poskytnúť odpoveď na otázku, či majú slovenské reťazce najvyššie marže v okolí. Výstup na túto otázku poskytuje odpoveď a po doplnení a aktualizácii dát bude logickým krokom skúmať ďalšie podrobnosti a súvislosti v ďalšom výstupe.
4	Strana 6 a 7	Celý text presunúť do Boxu „Metodika a dáta“	Technické predpoklady a spôsoby výpočtu je vhodné presunúť do špeciálneho boxu. Ide o dobrú prax, ktorá robí text prehľadnejším a plynulejším na čítanie. Základný text analýzy slúži na podanie hlavnej informácie.	Akceptovaná.

5	Strana 11 a 12	<p>Odporúčam prepísať celý text a zdôrazniť hlavnú „message“. Nie je jasné či odseky majú popisovať zmeny tržieb alebo vzťah medzi zmenami tržieb a zmenou marží. Do grafu zakomponovať aj regresnú priamku (XY graf), aby bolo lepšie vidieť vzťah medzi zmenou marže a zmenou tržieb.</p>	<p>Nie je vôbec jasné aké je hlavná téma a „message“ odsekov. Ak je hlavná „message“ , že väčšie a rýchlo rastúce družstvá majú aj nižšiu maržu, tak tento fakt je potrebné zdôrazniť hneď v prvej vete odseku. Tak isto je potrebné spomenúť, že môže ísť však o endogénny vzťah – nevieme presne, či marže sú nižšie z dôvodu vyšších tržieb (úspory z rozsahu) alebo tržby sú vyššie, pretože prevádzky majú nižšie marže.</p>	<p>Akceptovaná s tým, že skúmanie faktorov stojacich za zmenou marží nebolo v cieľoch komentára. Išlo hlavne o ich trend vo vzťahu k inflácii v roku 2022.</p>
6	Strana 11 a 12	<p>V analýze chýba technickejší a štatistický pohľad na vývoj marží v sektore.</p> <p>Rôznorodosť marží v Družstve COOP Jednota by si zaslúžila technickú ekonometrickú a analýzu. Tá by ukázala na relevantné faktory vplyvajúceho na rozdielne výšky marží (geografické, ekonomické atď.)</p>	<p>Analýze celkovo chýba technický, štatistický a ekonometrický prístup k vysvetleniu problematiky vývoja marží na Slovensku. Inšpirovať by sa mohol autor štúdiu De Loecker et al. (2020) - <i>The Rise of Market Power and the Macroeconomic Implications</i> alebo analýzou NBS - https://nbs.sk/dokument/24aa1832-d652-4812-a1c4-63d4caa7802d/stiahnut?force=false . Vývojom marží na Slovensku sa venoval aj Peciar (2021) - https://repec.econ.muni.cz/mub/wpaper/wp/econ/WP_MUNI_ECON_2021-03.pdf Okrem technickej analýzy marží v celom sektore, by bolo vhodné poukázať aj na základe akých faktorov majú družstvá</p>	<p>Neakceptovaná. Ide o Komentár, nie Analýzu. Cieľom komentára bolo popísať aktuálny stav a vývoj za posledné roky a na vzorke vybraných podnikov ilustrovať vybrané súvislosti. Vzhľadom na obmedzený rozsah dát (získať ich zo zahraničia je ešte ťažšie) komentár nemal ambíciu popísať silu ani komplexnosť jednotlivých vzťahov v medzinárodnom kontexte. Robiť hlbšie štatistické analýzy na vzorke 6-7 ročných dát</p>

			COOP rozdielne marže v rámci regiónov (napr. v druhom samostatnom boxe).	niekoľkých podnikov nepovažujeme za primerané. Ako bolo spomenuté v bode 3, ak bude príležitosť a priestor, rozšíreniu spektra skúmania sa nebránime a aktuálny komentár považujeme skôr ako úvod do problematiky, ktorý by sa zaslúžil pokračovanie.
7	Strana 13, odsek 3-4-5	Odseky výrazne skrátiť a namiesto opisovania rozptylu marží slovne použiť graf alebo inú vizualizáciu (napr. box-plot).	Informácia o rozptyle resp. podobnosti marží v rámci jednotlivých krajín by mala zaznieť ako prvá veta odseku. Podrobnejší opis by mal nasledovať nižšie. Opäť sa stráca hlavný „message“ v príliš detailnej deskriptíve problému.	Akceptovaná. Doplním aj graf.
8				
9	Strana 14	Opäť sa stráca hlavný „message“ v príliš detailnej deskriptíve problému.	Zdôrazniť, že sa medzinárodne porovnáva koncentrácia v sektore a koncentrácia pravdepodobne nemá vplyv na marže (medzinárodne). Hlavná informácia by mohla byť aj to, že Slovensko má najviac koncentrovaný trh. Následne od tejto informácie sa odraziť a prispôsobiť tomu zvyšnú časť textu.	Akceptovaná.

10	Strana 15	Opäť sa stráca hlavný „message“ v príliš detailnej deskriptíve problému.	Best practice: prvý odsek odráža základné zistenie a ostatné ho rozvíjajú. V texte sú hlavné závery prezentované až v posledných dvoch odsekoch. Odporúčam ich presunúť na začiatok kapitoly a prispôbiť tomu zvyšný text.	Akceptovaná.
----	-----------	--	---	--------------

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Konečné hodnotenie: Autor veľmi detailne analyzuje vývoj maloobchodných marží a správni identifikuje, že maloobchodné reťazce výrazne neprispeli svojou cenovou politikou do nárastu inflácie v roku 2022. Dôraz aj na medzinárodné porovnanie marží tých istých reťazcov je veľmi vítaný a pomáha lepšie dokresliť situáciu na slovenskom maloobchodnom trhu.

Analýza je však výrazne deskriptívna a hlavné nosné tézy a zistenia sa strácajú v dlhý opisných odsekoch. Textu taktiež chýba technickejší a štatistický prístup k analýze vývoja marží a faktorov, ktoré ich ovplyvňujú.

Odporúčam publikovať. Odporúčam však aj publikovať nadväzujúcu analýzu, ktorá sa na problém pozrie aj z technického štatistického hľadiska. Analýzu vplyvu štruktúry nákladov reťazcov na marže by mala tiež súčasťou nadväzujúcej analýzy

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.